

Oszczędzanie wody jest niezbędne dla zachowania równowagi w środowisku i przetrwania wielu gatunków, w tym... człowieka

ŚWIATOWY DZIEŃ WODY

Jacek Zyśk

Światowy Dzień Wody jest okazją, aby przypomnieć, że czysta woda jest życiem, a dostęp do niej jest prawem każdego człowieka. Rosnące zapotrzebowanie na wodę powoduje wyczerpywanie się naturalnych zasobów wód gruntowych w pobliżu miast. Ponadto nieodpowiednie zarządzanie odpadami oraz brak sanitariatów powodują zanieczyszczenie gleb i skażenie wód gruntowych i powierzchniowych, które nie nadają się do użytku lub wymagają kosztownych instalacji oczyszczających.

Około połowy ludzkości ma utrudniony dostęp do wody, a ponad 800 mln ludzi bardzo utrudniony. W wielu krajach, przede wszystkim afrykańskich, ale też azjatyckich istnieje zagrożenie wojną o wodę.

W Polsce poważnym zagrożeniem dla ekosystemu, oprócz powodzi, jest jakość wód. Jedynie 10% w dorzeczu Wisły i 5% w dorzeczu Odry to wody dobrej jakości. Również jakość wód gruntowych nie jest dobra. Według różnych prognoz, zagrożeniem narastającym w Polsce będą susze, tym groźniejsze, że w naszym kraju praktycznie nie prowadzi się nawadniania w rolnictwie.

Światowy Dzień Wody został ustanowiony podczas Konferencji Narodów Zjednoczonych na temat Środowiska i Rozwoju (UNCED), która odbyła się 22 grudnia 1992 w Rio de Janeiro, w Brazylii. W 2004 roku, podczas 58. sesji Zgromadzenia Ogólnego NZ, lata 2005–2015 ogłoszono Międzynarodową Dekadą „Woda dla Życia”. Jej inauguracja odbyła się 22 marca 2005 r. W rezolucji Zgromadzenie Ogólne NZ uznało, że dostępność

wód i sanitariatów uznano za prawo człowieka. Podkreślono, że bez zapewnienia ludziom dostępu do czystej wody wiele praw człowieka nie może być realizowanych.

Foto: Aldona Zyśk

Bez zapewnienia ludziom dostępu do czystej wody wiele praw człowieka nie może być realizowanych.

wody i sanitariatów uznano za prawo człowieka. Podkreślono, że bez zapewnienia ludziom dostępu do czystej wody wiele praw człowieka nie może być realizowanych.

ci. Powodem zgonów jest między innymi biegunka. Dramatyczna sytuacja panuje szczególnie w Afryce, jednak problem wody pitnej dotyczy także krajów europejskich. Według WHO, co

roku z powodu spożywania wody niezdatnej do picia w krajach byłej Jugosławii i Europy Wschodniej umiera 13 tys. dzieci. 16% mieszkańców Unii Europejskiej, czyli 140 mln osób, nie ma bieżącej wody, a 5% mieszkańców Unii w ogóle nie ma dostępu do wody pitnej.

Fakty ilustrujące stan ekologiczny wód na świecie, w Europie i w Polsce są wymowne. Globalnie zasoby wodne są oceniane na ok. 1 mld 350 mln km³, ale tylko 130 tys. km³ to rzeki i wody podziemne, które stanowią źródło zaopatrzenia człowieka. W Euro-

Z danych Światowej Organizacji Zdrowia wynika, że z powodu spożywania brudnej wody co tydzień na świecie umiera 30 tys. osób, głównie dzieci.

czystej wody jest jednym z największych wyzwań, przed którymi stoi ludzkość, a dostęp do czystej wody jest jednym z najważniejszych czyn-

Z danych Światowej Organizacji Zdrowia wynika, że z powodu spożywania brudnej wody co tydzień na świecie umiera 30 tys. osób, głównie dzie-

➔ pie ponad 100 mln osób nie ma dostępu do zdrowej wody pitnej.

W tym roku Światowy Dzień Wody obchodzony był pod hasłem „Woda dla miast. Odpowiedź na miejskie wyzwania”. To krótkie zdanie ma zwrócić uwagę na trudne położenie mieszkańców miast, którzy nie mają dostępu do czystej wody pitnej. Z drugiej strony, co roku w wielkich miastach marnuje się od 250 do 500 mln m³

ciągu miesiąca zużyją 18 tys. litrów wody!

Edukacja ekologiczna i rosnące ceny wody powoli wyrabiają w nas nawyk oszczędzania. Warto jednak pamiętać, że nowoczesne rozwiązania do łazienek pomagają zmniejszyć zużycie wody, i to nie kosztem naszego komfortu czy higieny. Zaawansowana projektowo armatura oszczędza za nas, nie pozbawiając nas przyjemności relaksu-

posażone są dziś w zasadzie wszystkie nowoczesne baterie.

Obchody Światowego Dnia Wody odbywały się w różnych miastach w całej Polsce, w Warszawie pod egidą Polskiej Akcji Humanitarnej (PAH).

Corocznie Dzień Wody obchodzony jest pod innym hasłem:

- 1994 – Troska o wodę jest obowiązkiem każdego człowieka
- 1995 – Kobiety a woda
- 1996 – Woda dla spragnionych miast
- 1997 – Zasoby wodne świata: czy ich wystarczy?
- 1998 – Wody podziemne – niewidoczne zasoby
- 1999 – Wszyscy mamy wpływ na wykorzystanie wody
- 2000 – Woda dla XXI wieku
- 2001 – Woda a zdrowie
- 2002 – Woda dla rozwoju
- 2003 – Woda dla przyszłości
- 2004 – Woda i kataklizmy
- 2005 – Woda dla życia
- 2006 – Woda a kultura
- 2007 – Radzić sobie z niedoborem wody
- 2008 – Woda a warunki sanitarne
- 2009 – Woda w zmieniającym się świecie
- 2010 – Czysta woda dla zdrowego świata
- 2011 – Woda dla miast. Odpowiedź na miejskie wyzwania

W tym roku Światowy Dzień Wody obchodzony był pod hasłem „Woda dla miast. Odpowiedź na miejskie wyzwania”.

wody. Ta ilość wystarczyłaby na rok dla 10–20 mln ludzi.

Statystyczny Polak zużywa w ciągu doby o 50 litrów wody więcej niż mieszkańcy Europy. Warto więc rozsądnie korzystać z wody, szczególnie, że 70% codziennego zużycia to woda wykorzystywana na mycie i spłukiwanie toalet. Popatrzmy na codzienne zużycie wody w przeciętnej polskiej 4-

jęcego prysznicza czy wygodnego mycia zębów. Dlaczego warto zmienić armaturę na ekologiczną? Dla wygody i zmniejszenia wydatków w domowym budżecie.

– *Ekoprzyciski wprowadzone w nowoczesnych modelach baterii i natrysków pozwalają zmniejszyć zużycie wody o połowę*, wyjaśnia **Marek Biały**, dyrektor sprzedaży w firmie Oras,

W Polsce poważnym zagrożeniem dla ekosystemu, oprócz powodzi, jest jakość wód. Jedyne 10% w dorzeczu Wisły i 5% w dorzeczu Odry to wody dobrej jakości. Również jakość wód gruntowych nie jest dobra.

osobowej rodzinie. Na mycie zębów zużywamy ok. 24 litrów. Przy czterech osobach daje to blisko 100 litrów dziennie. W ciągu miesiąca samo mycie zębów pochłania więc prawie 2900 litrów wody. Jeśli wszyscy z rodziny korzystać będą z wanny, a nie z prysznicza, w

która w swej ofercie posiada ekologiczne baterie i dodaje: – *Do tego specjalne zakończenie czyli tzw. perlator. Napowietrza on strumień, co daje wrażenie, że wody płynie więcej – podczas gdy w rzeczywistości jej strumień jest mniejszy o 15–20%. W perlatory wy-*

PAH podkreśla, że także w Polsce niektóre rejony – Wielkopolska i Górną Śląsk – już cierpią na braki wody. Poważnym problemem jest też jej jakość. Organizacja alarmuje, że jeśli nie wdrożymy sposobów oczyszczania ścieków i nie ograniczymy ich przedostawania się do środowiska, wkrótce może się okazać, że część polskich zasobów wodnych nie nadaje się do użycia przez człowieka. Na stan degradacji wód największy wpływ mają ścieki przemysłowe oraz komunalne pochodzące z naszych gospodarstw.

PAH zachęca do zmiany nawyków, np. mycia zębów przy zakręconym kranie i płukanie ich wodą z kubka zamiast pod bieżącą wodą. Zwraca uwagę, że na napełnienie wanny zużywa się ok. 180 litrów wody, podczas gdy ➔

każda minuta prysznic to zużycie ok. 10 litrów. Nieszczelna bateria lub zawór, z którego wycieka 1 kropla wody na sekundę, powoduje ubytek 168 litrów na dobę, czyli ponad 61 m³ na rok. PAH namawia też, żeby używać programów oszczędnościowych w pralkach i zmywarkach, nie wylewać wody, którą można użyć do podlewania kwiatów (np. pozostałej po ugotowaniu jajek czy umyciu warzyw i owoców), zbierać deszczówkę do podlewania trawnika.

Jedną z imprez zorganizowanych przez PAH w Warszawie był Niebieski Koncert w Fabryce Trzciny. W programie można było zobaczyć pokaz mody prezentujący projekty osobistości życia publicznego i showbiznesu wyróżnione w konkursie na Kampanii Wodnej PAH. **Agata Buzek i Piotr Adamczyk,**

ambasadorzy Kampanii Wodnej prowadzący imprezę zaprosili gości do wysłuchania dwóch koncertów – Mariki oraz Sydneya Polaka. Na koniec organizatorzy zaproponowali tańce przy akompaniamencie aFrykasy sunSystem.

Światowa Organizacja Meteorologiczna przypomina, że rezerwy słodkiej wody stanowią zaledwie 2,5% całej ilości wody na świecie, przy czym zaledwie połowa jest zdatna do picia.

Dochód z imprezy (bilety były po 5 zł) będzie przekazany na pomoc społecznościom borykającym się z brakiem dostępu do wody pitnej. Podczas imprezy można było też oglądać wystawę zdjęć **Wojciecha Grzędzińskiego.** Fotoreportaż „Potrzeba wody w Sudanie”

to owoc zeszłorocznej podróży autora po Sudanie Południowym.

– *Światowy Dzień Wody to z jednej strony radosne święto, podczas którego możemy docenić wartość i rolę wody w naszym życiu. W Polsce jeste-*

śmy nią otoczeni, odkręcamy kurek i mamy jej pod dostatkiem. Jednak trzeba też zdać sobie sprawę, że dla milionów ludzi na świecie jest to wciąż nieosiągalny luksus. Ten dzień jest okazją, aby o tym pomyśleć. Kampania Wodna Polskiej Akcji Humanitarnej ma na celu

Przesłanie Sekretarza Generalnego ONZ z okazji Światowego Dnia Wody

Świat dąży do budowy bardziej stabilnej przyszłości, a jednym z największych wyzwań, które musimy rozwiązać, to współzależność między wodą, żywnością i energią. Bez wody nie ma godności i nie ma ucieczki od ubóstwa. Tymczasem wiele krajów pozostaje w tyle w kwestii realizacji jednego z Milenijnych Celów Rozwoju, jakim jest dostęp do wody, kanalizacji i warunków sanitarnych.

Za dwa pokolenia, 60% ludności świata będzie mieszkać w miastach, gdzie główny wzrost liczby mieszkańców odnotuje się w miejskich slumsach oraz dzikich osiedlach w krajach rozwijających się. Temat przewodni tegorocznych obchodów Światowego Dnia Wody – „Woda dla miast” – podkreśla jedno z najważniejszych wyzwań dla coraz bardziej zurbanizowanej przyszłości.

Urbanizacja stwarza możliwości dla bardziej efektywnego zarządzania wodą oraz poprawy dostępu do wody pitnej i warunków sanitarnych. Jednocześnie największe problemy występują w miastach i rosną szybciej niż nasze możliwości opracowania nowych rozwiązań.

W ciągu ostatnich dziesięciu lat liczba mieszkańców miast, którzy nie

mają dostępu do wody z kranu w domu lub najbliższym otoczeniu wzrosła o około 114 milionów, a liczba osób, które nie mają dostępu do najbardziej podstawowych urządzeń sanitarnych wzrosła o 134 miliony. Ten dwudziestoprocentowy wzrost miał niezwykle szkodliwy wpływ na zdrowie ludzi i na wydajność ekonomiczną: ludzie chorują i są niezdolni do pracy.

Wyzwania związane z brakiem wody znacznie wykraczają poza kwestię samego dostępu do wody. W wielu krajach dziewczęta są zmuszone do porzucenia szkoły ze względu na brak kanalizacji i warunków sanitarnych, a kobiety są napastowane lub atakowane podczas noszenia wody lub korzystania z toalet publicznych. Ponadto, najbiedniejsi i najsłabsi członkowie społeczeństwa często nie mają wyboru i są zmuszeni do kupowania wody od nieformalnych dostawców, płacąc od 20 do 100 procent więcej niż ich zamożniejsi sąsiedzi, którzy czerpią wodę w swoich domach z kanalizacji miejskiej. Taka sytuacja jest nie tylko niedopuszczalna, jest także nie do przyjęcia.

Problemy związane z dostępem do wody będą głównym tematem kolejnej konferencji ONZ w sprawie Zrównoważonego Rozwoju „Rio+20”, która odbę-

dzie się w Rio de Janeiro w 2012 r. Panel Wysokiego Szczebla ds. Globalnego Zrównoważonego Rozwoju oraz inicjatywa ONZ na rzecz Wody prowadzą badania nad zagadnieniem wody, energii i bezpieczeństwa żywnościowego, by zmniejszyć ubóstwo i nierówności, tworzyć nowe miejsca pracy, minimalizować zagrożenia wynikające ze zmian klimatycznych i środowiskowych.

Podczas Światowego Dnia Wody wzywam rządy państw, by uznały kryzys wodny w aglomeracjach miejskich za taki, jaki jest w rzeczywistości: za kryzys rządu i w zarządzaniu zasobami wody, za kryzys związany z prowadzeniem nieudolnej polityki. Kryzys wodny nie jest spowodowany niedostatkiem wody. Zobowiązmy się do odwrócenia spadkowej tendencji inwestowania w wodę i poprawę warunków sanitarnych dla ludzi ubogich. Potwierdźmy także nasze zobowiązanie do poprawy tragicznej sytuacji ponad 800 milionów ludzi, którzy w świecie obfitości nadal nie mają dostępu do bezpiecznej wody pitnej i urządzeń sanitarnych – tak potrzebnych, aby żyć w godności i dobrym zdrowiu.

Ban Ki-moon
Sekretarz Generalny ONZ
22 marca 2011 r.

➔ *zapewnienie jak największej liczbie osób dostępu do wody pitnej i godnych warunków sanitarnych. Wspieram ją całym sercem. Chciałabym także, aby Dzień Wody stał się pretekstem do tego, by małymi krokami zmieniać na lepsze także nasze nawyki. Każdy z nas może*

interesowanych losem tych miejsc i ich przyszłością. Kolejne rzeki czekają! 22 marca obchodzony jako Światowy Dzień Wody jest dobrą okazją, by w sprawie adopcji rzek zrobić następny krok. Klub Gaja zachęca do podejmowania wszelkich działań artystycz-

Foto: Jacek Zyśk

Dzięki Programowi „Zaadoptuj rzekę” 320 polskich rzek, potoków, strumieni, a nawet Bałtyk zyskały nowych sprzymierzeńców zainteresowanych losem tych miejsc i ich przyszłością.

dbać o zasoby wodne na świecie i tym samym czuć się odpowiedzialny za przyszłe pokolenia. Na początek wystarczy, że będziemy pamiętać o zakręcaniu kranu przy myciu zębów i naprawimy w naszym domu ciekące krany – mówi Agata Buzek.

Do obchodów Światowego Dnia Wody włączyły się też ekologiczne organizacje pozarządowe. Od 2010 roku Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalne Klub Gaja prowadzi Program „Zaadoptuj rzekę”.

– Do udziału w programie „Zaadoptuj rzekę” zapraszamy uczniów i wychowanków placówek edukacyjnych w całym kraju oraz studentów, przedstawicieli administracji publicznej i samorządowej, instytucje i organizacje pozarządowe. Idea adopcji rzek powstała w USA dla integrowania lokalnych społeczności. Ludzie razem sprzątają rzeki, tworzą wokół nich parki, miejsca rekreacji, szukają związków rzeki ze swoją historią, kulturą, tożsamością. Dzięki poprzednim edycjom programu „Zaadoptuj rzekę” 320 polskich rzek, potoków, strumieni, a nawet Bałtyk zyskały nowych sprzymierzeńców za-

nych, edukacyjnych i informacyjnych, dzięki którym woda przestanie być marnowana, a będzie szanowana jako najwyższe dobro – źródło życia na Ziemi – mówi Jacek Bożek, prezes Klubu Gaja.

Czysta woda nie tylko w Polsce, ale na całym świecie staje się towarem poszukiwanym. Eksperti międzynarodowi prorokują, iż w przyszłości nastanie czas wojen o wodę, o którą będą rywalizować między sobą regiony i kraje korzystające z tych samych jej źródeł. Światowa Organizacja Meteorologiczna przypomina, że rezerwy słodkiej wody stanowią zaledwie 2,5% całej ilości wody na świecie, przy czym zaledwie połowa jest zdatna do picia. Jak w takiej sytuacji będzie w przyszłości wyglądało zaopatrzenie w wodę miast, zamieszkałych przez połowę mieszkańców Ziemi? Wystarczy przypomnieć, iż w ciągu ostatniego stulecia niepoahamowany rozwój przemysłu i rolnictwa spowodował, że konsumpcja wody na skalę całej planety zwiększyła się dziesięciokrotnie.

Jacek Zyśk

ekoserwis

woda

- Na terenie całej Unii Europejskiej może zostać wprowadzony zakaz używania i produkcji jednorazowych torebek foliowych. Niektóre kraje już go wprowadziły. Zakaz stosowania jednorazowych toreb foliowych ma na celu ochronę środowiska przed rozkładającymi się ponad 100 lat reklamówkami. Zastąpią je torby papierowe lub opakowania biodegradowalne, które produkuje się z ryżu, kukurydzy lub zbóż. Już teraz w niektórych sklepach są dostępne, ale nie za darmo. Obecnie ministrowie środowiska Unii Europejskiej zastanawiają się, w jaki sposób przeprowadzić zmiany w przepisach unijnych. Jedną z rozważanych kwestii jest wprowadzenie zakazu produkcji foliowych toreb w UE. Zmianie ma ulec dyrektywa o opakowaniach i odpadach opakowaniowych. Za wprowadzeniem zakazu produkcji i użytkowania reklamówek przemawia fakt, że kraje na własną rękę coraz bardziej ograniczają obrót nimi. Całkowity zakaz stosowania jednorazowych toreb na zakupy z polietylenu został wprowadzony we Włoszech na początku tego roku, natomiast w lutym zrobiła to Macedonia. Jeśli Komisja Europejska wprowadzi dyrektywę w życie, spowoduje to, że przedsiębiorcy produkujące tradycyjne foliówki będą musieli zwinąć interes, albo zainwestować w nowe technologie. Wpłyne to także na wzrost cen zbóż używanych do produkcji toreb ekologicznych, a wraz z nimi całej żywności. Analogicznie, jak w przypadku biokomponentów do paliw, które przyczyniły się do wyższej ceny rzepaku i zboża.

- Dzięki aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK), Polska będzie mogła spełnić do 2015 r. unijne wymogi ochrony środowiska. Program dotyczy gmin, które muszą zbudować lub rozbudować systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków. Aktualizacja pozwoli na przesunięcie terminów zakończenia 126 inwestycji, spośród wszystkich 1577 zawartych w dokumencie. Aglomeracje, którym przesunięto termin zakończenia inwestycji, będą monitorowane – zapowiedział rząd. Zostanie też wykonana ekspertyza efektów realizacji inwestycji z

cd. s. 29